

REGISTRATIE VERLOSKUNDIGEN
PEILING 1987

F. van Dam
November 1987

Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg, Utrecht 1987

Het gebruiken van de inhoud van deze brochure in publicaties is toegestaan, mits de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg NIVEL
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030-319946

Het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg (NIVEL) verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de eerstelijnsgezondheidszorg, mede in relatie tot andere sectoren van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatie-activiteiten en het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

Het NIVEL is voortgekomen uit het voormalige Nederlands Huisartsen Instituut (NHI) en wordt grotendeels gesubsidieerd door het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

INHOUD	pag
1. Inleiding	5
2. Het aantal praktizerende verloskundigen	7
3. Vestiging en vertrek	8
4. Samenstelling van de beroepsgroep verloskundigen	10
5. Aantal praktijken, assistenten naar praktijkvorm, aantal halve dagen en lidmaatschap NOV	14
6. Geografische spreiding van verloskundigen	14
7. Nog niet gevestigde verloskundigen	19
8. Aantal praktijkzoekende verloskundigen	20
9. Ter afsluiting	22
10. Begrippen	23

1. INLEIDING

Sinds januari 1984 verzamelt het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg (NIVEL) gegevens over de beroepsgroep verloskundigen. Dit registratieproject van verloskundigen is in 1983 van start gegaan met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) en het NIVEL.

Het doel van het registratieproject is informatie te verzamelen over menskracht in de verloskunde. In het project zijn op dit moment een tweetal registraties opgenomen, te weten de registratie van 'werkzame verloskundigen' en de registratie van 'nog-niet gevestigde verloskundigen'.

a. Registratie van werkzame verloskundigen

Op basis van gegevens uit dit registratiesysteem kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen zijn er in Nederland werkzaam?
- wat is de leeftijdsopbouw van alle praktizerende verloskundigen?
- hoeveel verloskundigen hebben zich gevestigd en hoeveel hebben de praktijk neergelegd?
- op welke wijze vestigt men zich?
- wat is de praktijkvorm?
- hoe is de spreiding en dichtheid over Nederland?

De belangrijkste gegevensbronnen waaruit het registratieproject Verloskundigen zijn informatie

krijgt zijn de Geneeskundige Hoofdinspectie van de Volksgezondheid (GHI) en de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV); tevens wordt door het NIVEL via schriftelijke en telefonische enquêtes materiaal verzameld. Op basis van deze bronnen zijn wij nu in staat om statistische overzichten te publiceren vanaf 1 januari 1970.

Gezien de opzet van het registratiesysteem van werkzame verloskundigen kunnen in het licht van achteraf nog uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet bevroren, hetgeen betekent dat er kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

b. registratie van 'nog-niet gevestigde verloskundigen'

Sinds 1 januari 1986 beschikt het NIVEL ook over een registratiesysteem van nog-niet gevestigde verloskundigen. Onder deze groep verloskundigen verstaan we diegenen die de opleiding tot verloskundige hebben voltooid maar (nog) niet werkzaam zijn als verloskundige en daartoe de plannen (nog) niet hebben opgegeven. De gegevens worden verkregen via een enquête die jaarlijks op peildatum (1 januari) onder alle verloskundigen wordt gehouden die de opleiding in het daaraan voorafgaande jaar hebben voltooid of in een vorige peiling te kennen hebben gegeven dat zij op zoek zijn naar een functie als verloskundige.

Met deze gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen hebben jaarlijks de opleiding voltooid?
- hoeveel van hen zijn werkzaam als verloskundige en in welke functie?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de opleiding en begindatum van de werkzaamheden als verloskundige?
- hoeveel verloskundigen zijn op zoek naar een eigen praktijk?
- welke voorkeuren hebben praktijkzoekende verloskundigen met betrekking tot de praktijkvorm?

In deze brochure wordt een samenvatting gegeven van de peiling op 1 januari 1987. Voor een uitgebreide presentatie van de gegevens uit deze brochure kan de volgende publikatie geraadpleegd worden: Dam, F. van en L. Hingstman, 1987. Cijfers uit de registratie van beroepen in de eerstelijnsgezondheidszorg 1987, Utrecht, Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg.

2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VERLOSKUNDIGEN

Op 1 januari 1987 zijn er in Nederland 982 praktizerende verloskundigen (zie tabel 1), waarvan 29 ofwel 3% van het mannelijk geslacht. Verreweg het grootste deel (69,5%) heeft een eigen praktijk. Verder is zo'n 17% klinisch werkzaam. Het relatieve aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen is, ondanks een stijging in absolute zin, vanaf 1970 tot 1984 vrijwel ieder jaar iets terugge-

lopen. Vanaf 1984 zien we een omkering van deze tendens en zien we dat het relatieve aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen jaarlijks toeneemt. Voor 1987 geldt echter dat de groei tot stilstand is gekomen. Het relatief aantal klinisch werkzame verloskundigen is vanaf 1982 langzaam dalende (tabel 1).

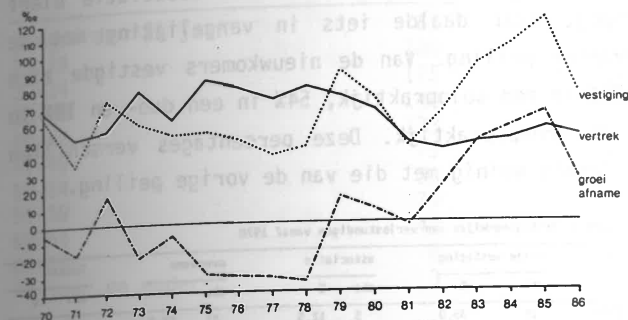
Tabel 1: Aantal praktizerende verloskundigen naar functie vanaf 1 januari 1970

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		assistente		waarneemster		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1970	643	82,3	92	11,8	16	2,1	30	3,8	781	100,0
1975	621	75,4	147	17,9	22	2,7	33	4,0	823	100,0
1980	552	69,3	168	21,1	25	3,2	51	6,4	796	100,0
1981	556	68,2	169	20,7	28	3,5	62	7,6	815	100,0
1982	555	66,4	177	21,2	35	4,2	69	8,2	836	100,0
1983	567	65,6	172	19,9	41	4,7	85	9,8	865	100,0
1984	593	65,4	160	17,6	38	4,2	116	12,8	907	100,0
1985	626	67,2	164	17,6	41	4,4	101	10,8	932	100,0
1986	666	69,7	167	17,5	28	2,9	95	9,9	956	100,0
1987	683	69,5	168	17,1	31	3,2	100	10,2	982	100,0

3. VESTIGING EN VERTREK

Uit de vestigingscijfers blijkt dat het aantal nieuw gevestigde verloskundigen (in eigen praktijk) in de periode 1981-1985 sterk is gestegen. In 1986 was sprake van een afname in het aantal 'vestigers' (tabel 2). Het aantal verloskundigen dat in 1986 de praktijk heeft neergelegd is praktisch gelijk gebleven aan het aantal van het jaar daarvoor. Het aantal verloskundigen dat zich vestigt blijft aldus nog steeds de belangrijkste determinant van de groei van het aantal verloskundigen in eigen praktijk (figuur 1). Het positieve vestigingssaldo is echter aanzienlijk gedaald.

Figuur 1: Vestiging, vertrek- en groeicijfers van zelfstandig gevestigde verloskundigen vanaf 1970

Tabel 2: Absoluut aantal nieuw gevestigde verloskundigen (eigen praktijk) en het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen dat de praktijk heeft neergelegd vanaf 1 januari 1980

	praktijk begonnen	praktijk neergelegd	saldo
1980	40	36	+ 4
1981	24	25	- 1
1982	35	23	+12
1983	52	26	+26
1984	61	28	+33
1985	74	34	+40
1986	50	33	+17

Wanneer we de vestigingswijze van de 'nieuwkomers' in ogenschouw nemen, dan valt op dat het percentage verloskundigen dat in 1986 een bestaande (solo)praktijk voortzette (overname) bijna verdubbeld

is, in vergelijking met 1985. De trend blijft echter dalende; 1985 vormde hierin waarschijnlijk het dieptepunt (tabel 3). Het aandeel van de nieuwe vestigingen door middel van een associatie bleef hoog, maar daalde iets in vergelijking met de vorige peiling. Van de nieuwkomers vestigde zich 28% in een solopraktijk, 54% in een duo- en 18% in een groepspraktijk. Deze percentages verschillen slechts weinig met die van de vorige peiling.

Tabel 3: Vestigingswijze van verloskundigen vanaf 1970

	vrije vestiging		associatie		overname		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1970	14	35,0	5	12,5	21	52,5	40	100,0
1975	6	18,2	8	24,2	19	57,6	33	100,0
1980	10	25,0	17	42,5	13	32,5	40	100,0
1985	17	23,0	49	66,2	8	10,8	74	100,0
1986	11	22,0	29	58,0	10	20,0	50	100,0

Voor verloskundigen die in 1986 hun praktijk hebben neergelegd, blijkt de voornaamste reden het natuurlijk verloop te zijn (51,5%). 18,2% geeft gezinsomstandigheden als reden op en 15,2% geeft aan dat men in een andere functie is gaan werken.

4. SAMENSTELLING VAN DE BEROEPSGROEP VERLOSKUNDIGEN

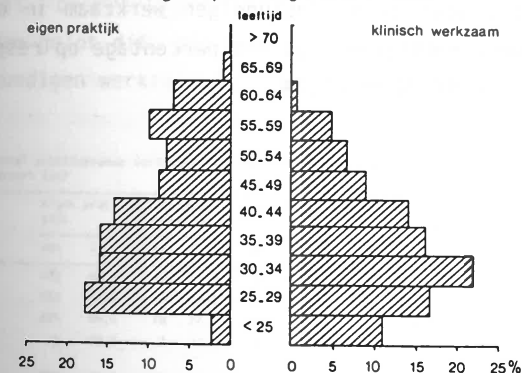
De beroepsgroep der verloskundigen wordt gekenmerkt door een vrij jonge leeftijdsopbouw. Het merendeel van de verloskundigen is tussen de 25 en 40 jaar (51,2%), terwijl 6,0% ouder is dan 60 jaar (tabel 4).

Tabel 4: Absolute en relatieve leeftijdsverdeling van alle praktizerende verloskundigen per 1 januari 1987

	abs	%
jonger dan 25 jaar	61	6,2
25-29	180	18,3
30-34	175	17,8
35-39	148	15,1
40-44	133	13,5
45-49	79	8,1
50-54	68	6,9
55-59	79	8,1
60-64	48	4,9
65-69	8	0,8
70 jaar en ouder	3	0,3
Totaal	982	100,0

De groep verloskundigen in eigen praktijk kent een, relatief gezien, wat oudere leeftijdssamenstelling dan de klinisch werkzamen. Bijna 49% van de klinisch werkenden is jonger dan 35 jaar; tegen 35% van de verloskundigen met een eigen praktijk.

Figuur 2: Leeftijdsopbouw van verloskundigen met een eigen praktijk en klinisch werkzame verloskundigen per 1 januari 1987

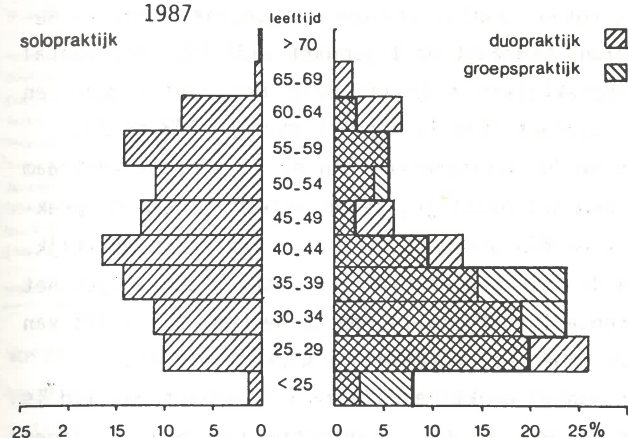
Bezien we de praktijkvorm van de zelfstandig gevestigde verloskundigen, dan valt de constante daling op van het aantal verloskundigen werkzaam in een solopraktijk (tabel 5). Bedroeg dit in 1970 nog 91,1%, in 1980 was dit aandeel reeds gedaald tot 74,5% en per 1 januari 1987 bedraagt dit nog slechts 48,0%. Het aandeel van de duo- en groepspraktijken nam in deze periode gestadig toe.

Tabel 5: Absolute en relatieve verdeling van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen (in eigen praktijk) naar praktijkvorm vanaf 1 januari 1970

	Solopraktijk		Duopraktijk		Groepspraktijk		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1970	586	91,1	45	7,0	12	1,9	643	100,0
1975	544	87,6	59	9,5	18	2,9	621	100,0
1980	411	74,5	114	20,6	27	4,9	552	100,0
1981	403	72,5	132	23,7	21	3,8	556	100,0
1982	399	71,9	132	23,8	24	4,3	555	100,0
1983	387	68,3	152	26,8	28	4,9	567	100,0
1984	384	64,8	174	29,3	35	5,9	593	100,0
1985	369	58,9	214	34,2	43	6,9	626	100,0
1986	343	51,5	244	36,6	79	11,9	666	100,0
1987	328	48,0	266	39,0	89	13,0	683	100,0

De in een duopraktijk en groepspraktijk werkzame verloskundigen zijn over het algemeen jonger dan hun collega's in de solopraktijken (figuur 3). Van deze laatste categorie is 22,3% jonger dan 35 jaar; voor de verloskundigen werkzaam in duo- of groepspraktijken ligt dit percentage op respectievelijk 47,7% en 51,7%.

Figuur 3: Relatieve leeftijdsverdeling van praktizerende verloskundigen met eigen praktijk naar praktijkvorm per 1 januari 1987

Wanneer we de verloskundigen naar functie en plaats van opleiding uitsplitsen, dan blijkt dat van degenen die in Heerlen zijn afgestudeerd, in vergelijking tot beide andere opleidingsinstellingen, een relatief groter deel (22,5%) klinisch werkzaam is. Wat betreft Amsterdam zijn de waarnemers 'oververtegenwoordigd', en wat betreft Rotterdam geldt dit, zij het in mindere mate, voor verloskundigen werkzaam in eigen praktijk.

Tabel 6: Aantal praktizerende verloskundigen naar functie en plaats van opleiding per 1 januari 1987

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		assistent		waarnemer		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Amsterdam	221	68,4	46	14,2	6	1,9	50	15,5	323	100,0
Rotterdam	233	74,9	43	13,8	10	3,2	25	8,0	311	100,0
Heerlen	224	66,5	76	22,5	14	4,2	23	6,8	337	100,0
Elders	5	45,5	3	27,3	1	9,1	2	18,2	11	100,0
Totaal	683	69,5	168	17,1	31	3,2	100	10,2	982	100,0

5. AANTAL PRAKTIJKEN, ASSISTENTEN NAAR PRAKTIJK-VORM, AANTAL HALVE DAGEN EN LIDMAATSCHAP NOV

Het totaal aantal verloskundigenpraktijken in Nederland bedraagt op 1 januari 1987 488. Het aantal solopraktijken bedraagt 327; het aantal duo- en groepspraktijken is respectievelijk 133 en 28.

Van de 31 assistenten zijn er 23 (74,2%) werkzaam in een solopraktijk; zeven werken in een duopraktijk en één assistent werkt in een groepspraktijk. Van de klinisch werkzame verloskundigen blijkt het merendeel (60%) full-time te werken. Bijna 17% van deze groep werkt een halve week of minder.

Het aantal praktizerende verloskundigen dat lid is van de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) bedraagt 745 (75,9%). Leden worden voornamelijk onder de praktijkhouders (85,8%) en de waarnemers (75,0%) gevonden. De klinisch werkzamen zijn, relatief gezien, het minst lid van de NOV (39,9%).

6. GEOGRAFISCHE SPREIDING VAN VERLOSKUNDIGEN

In de provincie Limburg zijn relatief veel verloskundigen klinisch werkzaam; dit is ook, zij het in mindere mate, in Groningen en Utrecht het geval. In Flevoland werken, relatief gezien, de meeste verloskundigen in een eigen praktijk; in Limburg de minste (tabel 7).

Tabel 7: Aantal praktizerende verloskundigen naar provincie en functie per 1 januari 1987

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		assistent		waarneemster		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	20	62,5	8	25,0	-	-	4	12,5	32	100,0
Friesland	17	65,4	3	11,5	1	3,9	5	19,2	26	100,0
Drente	17	77,3	4	18,2	-	-	1	4,5	22	100,0
Overijssel	48	76,2	1	1,6	5	7,9	9	14,3	63	100,0
Flevoland	13	86,7	-	-	-	-	2	13,3	15	100,0
Gelderland	81	78,6	10	9,7	1	1,0	11	10,7	103	100,0
Utrecht	50	69,5	15	20,8	2	2,8	5	6,9	72	100,0
Noord-Holland	119	60,7	35	17,9	8	4,1	34	17,3	196	100,0
Zuid-Holland	154	72,7	34	16,0	6	2,8	18	8,5	212	100,0
Zeeland	6	75,0	-	-	-	-	2	25,0	8	100,0
Noord-Brabant	103	75,7	19	14,0	8	5,9	6	4,4	136	100,0
Limburg	55	56,7	39	40,2	-	-	3	3,1	97	100,0
Nederland	683	69,5	168	17,1	31	3,2	100	10,2	982	100,0

Wordt het aantal praktizerende verloskundigen uitgesplitst naar functie en urbanisatiegraad, dan valt te constateren dat met name in de grote steden (en in wat mindere mate in de middelgrote steden) van ons land er relatief veel verloskundigen klinisch werkzaam zijn, terwijl dat in het landelijk gebied, het verstedelijkt landelijk gebied en de forensengemeenten niet tot nauwelijks het geval is. In deze gebieden werken er relatief meer verloskundigen in een eigen praktijk. De verklaring hiervoor ligt voor de hand. Bovendien zijn nogal wat klinisch werkzamen in dienst van een academisch ziekenhuis.

Wat betreft de praktijkvorm is de solopraktijk verhoudingsgewijs van groter belang in de provincies Groningen, Flevoland, Zeeland en Limburg. In Utrecht vinden we deze heel weinig. Groepspraktijken zijn afwezig in Groningen, Drente, Flevoland en Zeeland. Uitsplitsing naar urbanisatiegraad schept een nog duidelijker beeld: solopraktijken vinden we voornamelijk in het landelijk- en ver-

stedelijk landelijk gebied en in de forensengemeenten. De kleine, middelgrote en grote steden kennen een oververtegenwoordiging van duopraktijken. Groepspraktijken vinden we het meest in de grote steden (tabel 8).

Tabel 8: Aantal praktizerende verloskundigen met eigen praktijk naar praktijkvorm en urbanisatiegraad per 1 januari 1987

	Solopraktijk		Duopraktijk		Groepspraktijk		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Landelijk gebied	21	56,8	13	35,1	3	8,1	37	100,0
Verstedelijk landelijk gebied	106	66,2	42	26,3	12	7,5	160	100,0
Forensengemeenten	62	58,5	33	31,1	11	10,4	106	100,0
Kleine steden	45	48,4	42	45,2	6	6,4	93	100,0
Middelgrote steden	45	34,6	64	49,2	21	16,2	130	100,0
Grote steden	49	31,2	72	45,9	36	22,9	157	100,0
Nederland	328	48,0	266	39,0	89	13,0	683	100,0

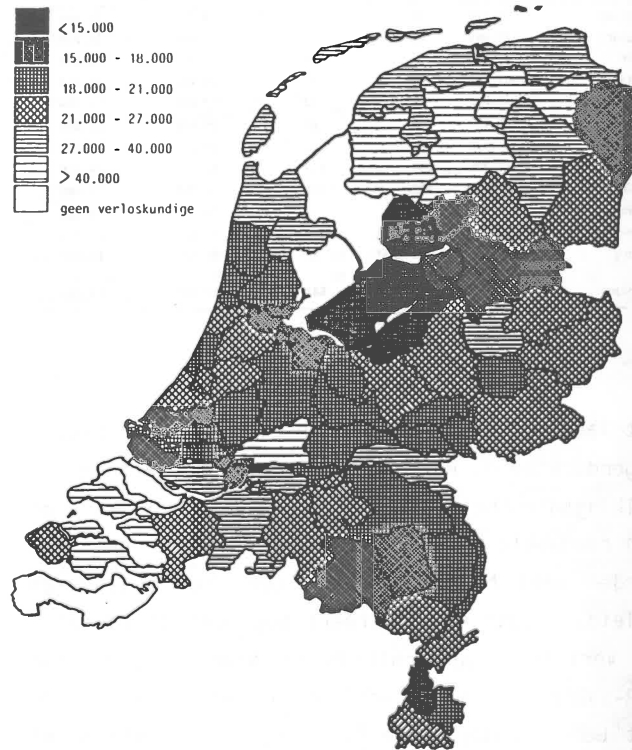
De plaats waar men zijn/haar opleiding heeft gevolgd is van grote invloed op de latere vestigingsplaats. Het overgrote deel vestigt zich in de opleidingsprovincie of in een naburige provincie. Op 1 januari 1987 bedraagt het gemiddeld aantal inwoners per verloskundige (in eigen praktijk en klinisch werkzaam) 17.168. De verloskundigendichtheid in Nederland is aldus opnieuw toegenomen (1985: 1 op 18.268; 1986: 1 op 17.501). Laten we de klinisch werkzame verloskundigen buiten beschouwing, dan komen we uit op 21.391 inwoners per verloskundige. De verloskundigendichtheid is niet in alle provincies van Nederland gelijk. Zo is het aantal inwoners per verloskundige het hoogst in Zeeland en Friesland en het laagst in Limburg, Flevoland en Utrecht (tabel 9).

Tabel 9: Verhouding tussen het aantal werkzame verloskundigen (in eigen praktijk en klinisch werkzaam) en het aantal inwoners per provincie per 1 januari 1987

	Aantal inwoners	Totaal aantal werkzame verloskundigen	Totaal aantal verloskundigen in eigen praktijk	Aantal inw. per werkzame verloskundige	Aantal inw. per verloskundige in eigen praktijk
Groningen	558.116	28	20	19.933	27.906
Friesland	598.889	20	17	29.944	35.229
Drente	434.042	21	17	20.669	25.532
Overijssel	1.003.812	49	48	20.486	20.913
Flevoland	185.167	13	13	14.244	14.244
Gelderland	1.771.392	91	81	19.466	21.869
Utrecht	952.838	65	50	14.659	19.057
Noord-Holland	2.334.305	154	119	15.158	19.616
Zuid-Holland	3.185.585	188	154	16.945	20.686
Zeeland	355.343	6	6	59.224	59.224
Noord-Brabant	2.139.246	122	103	17.535	20.769
Limburg	1.091.138	94	55	11.608	19.839
Nederland	14.609.873	851	683	17.168	21.391

Het landelijk gebied kent een zeer lage verloskundigendichtheid. Hier is het, gezien de geringe bevolkingsdichtheid, moeilijk voor een verloskundige een rendabele praktijk te voeren. In deze gebieden worden veel bevallingen dan ook door huisartsen geleid. Figuur 4 illustreert nog eens de variatie in verloskundigendichtheid in Nederland, nu per WGR-subregio (regio-indeling in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). Hierbij dient opgemerkt te worden dat geen rekening gehouden is met de werkgebieden van de verloskundigen, maar slechts hun woonplaats in de beschouwing is betrokken.

Figuur 4: Verloskundigendichtheid (aantal inwoners per zelfstandig gevestigde verloskundige) per WGR-subregio per 1 januari 1987

Bij het presenteren van gegevens omtrent de verloskundigendichtheid dient de opmerking gemaakt te worden dat een exactere operationalisatie van deze verloskundigendichtheid zou zijn het aantal verloskundigen te relateren aan het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd. Dergelijke gegevens zijn echter voor 1 januari 1987 op het moment van schrijven nog niet voorhanden.

7. NOG NIET GEVESTIGDE VERLOSKUNDIGEN

In de afgelopen jaren voltooiden jaarlijks zo'n 60 verloskundigen hun opleiding. In 1986 zien we echter een daling van het aantal afgestudeerden (50). Het aantal gelijkstellingen (13) is daarentegen in 1986 toegenomen (tabel 10).

Tabel 10: Verdeling van de afgestudeerden naar jaar van voltooiing van de opleiding (of gelijkstelling) en plaats van opleiding vanaf 1984 (op peildatum 1 januari 1987)

Plaats van opleiding	1984	1985	1986
Amsterdam	17	24	18
Rotterdam	14	15	17
Heerlen	27	22	15
Buitenland*	2	4	13
Totaal	60	65	63

* gelijkstelling

Verreweg het grootste deel (76,2%) van de in 1986 afgestudeerden is per 1 januari 1987 werkzaam als verloskundige (tabel 11). Het merendeel hiervan is werkzaam als waarneemster. Van de in 1984 en 1985 afgestudeerde verloskundigen is respectievelijk 86,7% en 95,4% op 1 januari 1987 als verloskundige werkzaam; het merendeel hiervan in een eigen praktijk.

Tabel 11: Werkzaamheden van verloskundigen, afgestudeerd vanaf 1984, per 1 januari 1987

Werkzaamheden	1984		1985		1986	
	abs	%	abs	%	abs	%
Eigen praktijk	31	51,7	31	47,7	8	12,7
Klinisch werkzaam	13	21,7	10	15,4	11	17,5
Assistent(e)	3	5,0	8	12,3	9	14,3
Waarne(e)st(er)	5	8,3	13	20,0	20	31,7
Nog niet werkzaam	5	8,3	1	1,5	15	23,8
Niet meer werkzaam	3	5,0	2	3,1	-	-
Totaal	60	100,0	65	100,0	63	100,0

Voor de afgestudeerden uit Heerlen geldt dat een relatief veel groter aantal in een ziekenhuis werkzaam is dan van beide andere opleidingsinstituten. Dit geldt voor alle drie de jaargroepen. Van de verloskundigen die in de afgelopen drie jaar een gelijkstelling hebben gekregen zijn er tien (van de 19) niet werkzaam in Nederland.

8. AANTAL PRAKTIJKZOEKENDE VERLOSKUNDIGEN

Van alle in 1984, 1985 en 1986 afgestudeerden is op 1 januari 1987 respectievelijk 10%, 20% en 42,9% op zoek naar een (andere) functie als verloskundige (totaal gemiddeld 24,5%, zie tabel 12). Vooral de waarneemsters (doorstroming) en, uiteraard, de in 1986 afgestudeerden èn per 1 januari 1987 nog niet werkzamen, zijn op zoek naar een (andere) functie. Geen van de verloskundigen werkzaam in een eigen praktijk is op zoek naar een andere functie.

Tabel 12: Aantal verloskundigen (alle in de telling meegenomen) dat op zoek is naar een (andere) functie als verloskundige, naar werkzaamheden per 1 januari 1987

Werkzaamheden	Op zoek		Niet op zoek	
	abs	%	abs	%
Eigen praktijk	-	-	70	100,0
Klinisch werkzaam	7	20,6	27	79,4
Assistent(e)	6	30,0	14	70,0
Waarne(e)m(st)er	20	52,6	18	47,4
Niet werkzaam	13	50,0	13	50,0
Totaal	46	24,5	142	76,5

De meeste 'zoekers' (59%) ambiëren een eigen praktijk. Van hen geeft 90% de voorkeur aan het werken in een associatie.

Het zoeken naar een (andere) functie geschiedt voornamelijk via het reageren op advertenties, via vrienden en kennissen en via het rechtstreeks benaderen van gevestigde verloskundigen.

Om een indruk te krijgen of er in de loop der jaren verschuivingen zijn opgetreden in de mogelijkheden om aan het werk te komen als verloskundige hebben we van de verschillende afstudeerjaren bekeken welk percentage na één, na twee en na drie jaar als verloskundige in een bepaalde functie werkzaam is. Uit tabel 13 valt te constateren dat beginnende verloskundigen relatief vaak als waarneemster starten. Het aantal verloskundigen in een eigen praktijk neemt gestadig toe naarmate men langer is afgestudeerd. Het aantal nog niet werkzamen neemt op een zelfde manier af.

Tabel 13: Werkzaamheden van verloskundigen, afgestudeerd of gelijkgesteld in 1984, 1985 en 1986 naar aantal jaren van bezit van diploma of gelijkstelling, in procenten

	Na 1 jaar			Na 2 jaar		Na 3 jaar
	1984	1985	1986	1984	1985	1984
Eigen praktijk	16,7	27,7	12,7	38,4	47,7	51,7
Klinisch werkzaam	16,7	16,9	17,5	20,0	15,4	21,7
Assistent(e)	18,3	9,2	14,3	15,0	12,3	5,0
Waarne(e)m(st)er	25,0	32,3	31,7	13,3	20,0	8,3
Nog niet werkzaam	23,3	13,9	23,8	10,0	1,5	8,3
Niet meer werkzaam	-	-	-	3,3	3,1	5,0
Totaal %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
abs	60	65	63	60	65	60

9. TER AFSLUITING

Als afsluiting willen we enkele conclusies uit de peiling van 1 januari 1987 naar voren halen:

- Op 1 januari 1987 zijn er 982 praktizerende verloskundigen, tegen 956 bij de peiling van 1 januari 1986.
- Verreweg de meeste verloskundigen zijn werkzaam in eigen praktijk (69,5%); 17,1% is werkzaam in een ziekenhuis.
- Het relatieve aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen is, in vergelijking met 1986, praktisch gelijk gebleven; in 1986 hebben zich 50 verloskundigen gevestigd (in eigen praktijk) en hebben 33 verloskundigen de praktijk neergelegd.
- Van de zich in 1986 gevestigden deed 58% dat in de vorm van een associatie.
- De beroepsgroep verloskundigen wordt gekenmerkt door een vrij jonge leeftijdsopbouw. Meer dan 51% is tussen de 25 en 40 jaar; slechts 6% is ouder dan 60 jaar.
- Van de verloskundigen met een eigen praktijk werkt 48% solo; 39% werkt in een duopraktijk en 13% in een groepspraktijk.
- Van degenen die in Heerlen hun studie hebben voltooid werkt een groter deel klinisch (22,5%) dan van de afgestudeerden in Rotterdam (13,8%) en Amsterdam (14,2%).
- Per 1 januari 1987 bedraagt het aantal inwoners per zelfstandig gevestigde verloskundige 21.391. De verloskundigendichtheid is het laagst in de landelijke gebieden.
De provincies met de laagste verloskundigenheid

zijn Zeeland en Friesland.

- In 1986 zijn 50 verloskundigen van de opleidingen gekomen. Dertien in het buitenland opgeleid werden gelijkgesteld.
- Van de in 1986 afgestudeerden is het grootste deel (77%) per 1 januari 1987 werkzaam als verloskundige. Van de in 1986 afgestudeerden is 31,7% werkzaam als waarneemster. De functie van waarneemster kan voor een deel als doorstroomfunctie beschouwd worden.
- Van alle vanaf 1984 afgestudeerde verloskundigen is per 1 januari 1987 24,5% op zoek naar een (andere) functie als verloskundige.
- Geen van de verloskundigen werkzaam in eigen praktijk is op zoek naar een andere functie.
- De meeste zoekers ambiëren een eigen praktijk (59%); van hen geeft 90% de voorkeur aan het werken in een associatie.

10. BEGRIPPEN

Verloskundige - Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Gelijkgestelde - Verloskundige die in het buitenland is opgeleid en die in Nederland de verloskunde mag uitoefenen.

Zelfstandig gevestigd (eigen praktijk) - Verloskundige die een overeenkomst heeft met het ziekenfonds en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent.

Klinisch werkzaam - Verloskundige in dienstverband van een ziekenhuis.

Assistente - Een verloskundige in dienst bij een zelfstandig gevestigde verloskundige.

Solopraktijk - De praktijk van een zelfstandig gevestigde verloskundige, waarin één verloskundige (eventueel met een assistente) de praktijk voert.

Duopraktijk - Twee geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen met een eigen praktijk (eventueel met assistenten).

Groepspraktijk - Drie of meer geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen met een eigen praktijk (eventueel met assistenten).

Vrije vestiging - Nieuwe vestiging van een verloskundige praktijk.

Overname - Vestiging van een verloskundige door voortzetting van een bestaande verloskundige praktijk.

Associatie - Vestiging van een verloskundige door het aangaan van een maatschap met een of meer reeds gevestigde verloskundige(n) of door voortzetting van een bestaande praktijk door twee of meer nieuw gevestigde verloskundigen in de vorm van een maatschap.

Urbanisatiegraad - typologie van gemeenten waarin de mate van verstedelijking is weergegeven. Hierin zijn de volgende categorieën onderscheiden: (Bron: J.J. Harts, de Structuurnota, een sociaal geografische analyse van een gebied, 1979).

Plattelandsgemeente:*

grootste kern minder dan 5000 inwoners en meer dan 20% van de mannelijke beroepsbevolking werkzaam in de landbouw.

Verstedelijkt platteland:*

grootste woonkern minder dan 30.000 inwoners en meer dan 80% van de mannelijke beroepsbevolking werkzaam in niet-agrarische sector.

Forensengemeente:

grootste kern minder dan 30.000 inwoners en meer dan 30% van de mannelijke beroepsbevolking is forens.

Stedelijke gemeenten:

bebouwde kom met meer dan 2000 inwoners/km² en een gemiddelde bevolkingsdichtheid van meer dan 500 inwoners/km²; gewoonlijk meer dan 70% van de bevolking in de bebouwde kom. Binnen deze categorie wordt het volgende onderscheid gemaakt:

1. Kleine steden:

gemeenten met minder dan 30.000 inwoners in de bebouwde kom.

2. Middelgrote steden:

gemeenten met tussen 30.000 en 100.000 inwoners in de bebouwde kom.

3. Grote steden:

gemeenten met meer dan 100.000 inwoners in de bebouwde kom.

* Het verouderde begrip 'platteland' is in deze brochure vervangen door de meer adequate term 'landelijk gebied'.